

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

О. О. Шпеник, М. В. Стойка, В. В. Староста

Україна, м. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сучасні реалії суспільного розвитку та світові інтеграційні тенденції розвитку, глобалізації освітнього простору стають дедалі більше характерні для ХХІ століття. Проходить зближення націй, народів, держав через створення спільного економічного, інформаційного, освітнього простору Європи. Важливого значення набуває вивчення та використання досвіду функціонування вищої школи передових країн Європи, а особливо для регіонів України, які межують з такими країнами і мають значну частку населення, що вільно володіє європейськими мовами.

Чисельність угорської національної спільноти в Україні становить приблизно 150-200 тис. осіб, з яких основна частина проживає на Закарпатті. На сьогодні кількість дошкільних закладів з угорською мовою навчання становить 64; крім цього, на території Закарпаття діють 1 російсько-угорський та 9 українсько-угорських дитсадків. Кількість середніх освітніх закладів, в яких навчаються угорською (чи паралельно і угорською) мовою, становить близько 100; 2 державні гімназії (м. Берегово, м. Ужгород); 6 угорськомовних ліцеїв. Наразі навчання угорською мовою на Закарпатті відбувається у 4 вищих освітніх закладах: Ужгородський національний університет (гуманітарно-природничий факультет); Мукачівський державний університет; Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II; Закарпатська філія Київського славістичного університету.

Мета даного повідомлення – висвітлення деяких аспектів міжнародної співпраці у контексті підготовки сучасних фахівців в умовах класичного університету на прикладі гуманітарно-природничого факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Факультет створений у вересні 2008 р. згідно з міжурядовою угодою, яка була прийнята на засіданні українсько-угорської змішаної комісії, відповідних наказів ректора УжНУ проф. М. М. Вегеша та за сприяння громадського фонду Угорщини «Рідний край». Першим деканом факультету був призначений доктор філологічних наук, заслужений професор УжНУ, заслужений діяч науки і техніки України – П. М. Лизанець. У 2012 р. деканом факультету було обрано канд. фізико-математичних

наук, доц. О. О. Шпеника. Професорсько-викладацький склад факультету нараховує 4 професорів, 18 доцентів, 8 старших викладачів, а на базі факультету діє три кафедри:

- угорської філології (зав. каф. проф. П. М. Лизанець);
- історії Угорщини та європейської інтеграції (зав. каф. проф. Є. Б. Кіш);
- фізико-математичних дисциплін (зав. каф. доц. О. О. Шпеник).

При кафедрі угорської філології з 1988 р. існує науковий підрозділ «Центр гунгарології», мета якого підтримувати і координувати наукову, педагогічну роботу, а також іншу діяльність у галузі досліджень угорської мови, літератури, історії, етнографії і культури, сприяти згуртуванню і співробітництву дослідників, викладачів та спеціалістів, які працюють в цих галузях наук у вузах, наукових установах, школах, видавництвах та редакціях на території України, а також поживляти всебічне дослідження культури угорського населення Закарпаття.

Факультет також підтримує тісні наукові контакти з Інститутом слов'янознавства та балканістики м. Москви, з Інститутами мовознавства та літературознавства Національної Академії Наук України та Будапештським, Дебреценським, Сегедським, Пийчським університетами та Ниредьгазським педінститутом, а також з Центрами гунгарології Парижа, Рима, Гамбурга, з академічними установами та вузами Молдови, Польщі, Словаччини, Чехії, Сербії, Хорватії, Македонії та Чорногорії.

Важливого значення набуває можливість включеного навчання студентів факультету в умовах вищих навчальних закладів Угорщини (табл. 1). Протягом 2008-2013 навчальних років студенти 3 курсу спеціальності «Фізика» та «Угорська мова та література» проходять включене навчання в Дебреценському університеті. Студенти-історики проходили археологічну практику в минулому навчальному році в Угорщині, а цього навчального року найкращі студенти виграли гранти на переддипломну практику у Німеччині та Угорщині.

Як правило, стажування на базі університету триває від одного до 6 місяців. У випадку 6 місяців, студенти мають відвідувати заняття так само, як їхні однолітки в Угорщині і виконати програму навчання цього вузу на відповідний семестр. Якщо це менше, ніж 6 місяців, то не завжди стажування є відвідуванням пар. У такому випадку за кожним студентом закріплюється викладач університету, який на протязі 1-2 місяців може займатись науковою роботою з нашим студентом. Паралельно з науковою роботою, студент може відвідувати пари, які стосуються його наукової роботи. Так майбутні філологи (угорська мова і література) відвідували пари з курсу «Угорська література XX століття», «Угорська література XVIII століття», студенти-математики –

з «Основ програмування», «Програмування на мові C++» та «Web дизайну», студенти-історики – з «Новітньої історії Угорщини».

Таблиця 1.

**Включене навчання студентів гуманітарно-природничого факультету
ДВНЗ «УжНУ» у весняному семестрі 2013/2014 навч. року**

Напрямок підготовки, спеціальність	Курс (кількість студентів)	Місце включеного навчання в Угорщині (кількість студентів)
Напрямок «Філологія (угорська мова і література)»	3 (7)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (2), м. Дебрецен, університет (1)
Напрямок «Філологія (угорська мова і література)»	4 (10)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (1)
Напрямок «Філологія (угорська мова і література)»	5 (13)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (2)
Спеціальність «Історія»	5 (13)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (5)
Напрямок «Історія»	2 (18)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (5)
Напрямок «Історія»	3 (15)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (6)
Напрямок «Історія»	4 (15)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (5)
Напрямок «Математика»	3 (8)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (2)
Спеціальність «Математика»	5 (10)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (1)
Напрямок «Фізика»	4 (10)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (2)
Спеціальність «Фізика»	5 (11)	м. Будапешт, університет ім. Л. Етвеша (2)

З нашого погляду, важливо, що студенти в рамках стажування мають можливість також відвідати інші державні та культурно-просвітницькі заклади – Парламент, Національний музей, «Дім терору», а також найбільшу бібліотеку Угорщини – Національну бібліотеку імені Ференца Сечені ([угор. Országos Széchényi Könyvtár](http://www.orszagos.könyvtar.hu)). Зокрема студенти п'ятого курсу угорської філології щорічно проходять у цій бібліотеці переддипломну практику.

Під час такого включеного навчання студенти також брали участь у багатьох культурно-просвітницьких програмах, а саме, у поточному 2013/2014 навчальному році:

- історики у вересні (програма «Угорці без кордонів») їздили на екскурсію до Кошіце (Словацька Республіка); 23-25 жовтня взяли участь в заходах, що пов'язані з відзначенням подій революції 1956 р. (програма «Gloria Victis», за підтримки товариства імені Ракоці Ференца); у грудні відвідали з науково-пізнавальною метою Угорський Парламент, де заступник голови парламенту Уйгелі Іштван провів ознайомчу лекцію по законотворчій діяльності;

- фізики в лютому відвідали атомну електростанцію в м. Пакш і т.д.

02.11.2012 р. було підписано договір про співпрацю між університетами ДВНЗ «УжНУ» та Будапештським університетом імені Етвеша Лоранда (Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)). Будапештський університет імені Етвеша Лоранда вважається одним з найкращих університетів Угорщини та входить до складу 300 найвизначніших університетів світу. Він має більш ніж 450-річну історію. На сьогоднішній день там навчається близько 30 тис. студентів.

Офіційний договір передбачає обмін науковими працівниками, професорами, студентами, аспірантами для короткострокових навчальних програм і отримання подвійного диплому, та спрощує процедуру взаємного визнання дипломів. Підписання договору про співпрацю стало важливим кроком у розвитку гуманітарно-природничого факультету та загалом нашого університету. Адже студенти-бакалаври матимуть унікальну можливість отримати диплом за кваліфікацією «магістр» як у стінах рідного вишу, так і в університеті ім. Етвеша Лоранда.

Таким чином, створюються можливості для формування відносин міжнародної співпраці з метою покращення підготовки сучасних фахівців, врахування інтересів, можливостей, індивідуальних особливостей людини, створення оптимальних умов для самореалізації.